Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237. Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 89. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 9-го КВІТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 89. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 9, 1952. VOL. LX.

УРЯД ОЩАДЖУЄ ЗАЛІЗО З ОГЛЯДУ НА СТРАЙК СТАЛЕВАРНИКІВ

Федеральний уряд наказав стримати постачання заліза для цивільних потреб з уваги на страйк сталеварників, якого початок призначено на сєреду. Краєва Влада Продукції заявляє, що заборона постачання заліза триватиме до того часу, доки не будуть переведені обчислення готових припасів сталі, потрібної для оборони і замарковані як резерва. Влада не каже точно, як довго це може потривати. Сказано тільки, що як потреби оборони будуть запевнені, тоді буде виданий дозвіл на постачання сталі з магазинів для цивільної продукції.

Щодо самого страйку, то голова Юнайтед Стейтс Стіл Воркерс оф Амеріка, Филип Морей, охолодив надії на наладнання спору без страйку, заявляючи, що страйк почнеться одну мінуту після півночі з вівтірка на середу. Це не перешкодило Білому Домові поробити всі потрібні приготування до перебрання сталевої продукції під керівництво федеральної влади, якщо б це було потрібне для втримання в русі фабрик, що продукують 95 відсотків сталі для оборонної потреби. У приготуванні до страйку, сталеварні підприємства звільнили наперед коло 100,000 робітників від нормальної праці, на те, щоб вони могли охолодити своєчасно печі й горнила в фабриках для забезпечення від знищення їх і шкоди в часі страйку. Страйк стримає від праці 600,000 робітників, а це в свою чергу дасть притоку до частинного припинення або зменшення залізничого руху, коли забракне товару до перевозу залізницями. Якщо б прийшло до урядового припинення страйку, то це сталось би на підставі повновластей президента, щоб не допустити до небезпеки країни в часі необхідности.

МекҐрат попрощався з департаментом справедливости

Вашингтон. — Дж. Гаверд МекҐрат, дотеперішній генеральний прокурор і керівник департаменту справедливости, залишив драматично свій пост, запросивши на зібрання 2,000 працівників цього департаменту, щоб з ними попрощатися. У промові до них, він заявив, що „не відчуває ворожнечі до нікого". Він ужив м. і. такого звороту: „Хай Бог благословить департамент справедливости; хай благословить президента Злучених Держав". Несподіванка, яку виявив МекҐрат, полягає в тому, що звичайно димісіонований урядовець перебуває на своєму пості до приходу свого наступника. З уваги, що новопризначеному ген. прокуророві Джеймсові МекҐранері закидають зв'язки з видавництвом просовєтського журналу „Амеразія" з кінцем другої світової війни, його потвердження Сенатом може затягнутися на неозначений час. Щоб цю справу вияснити, сенатська правнича комісія вирішила приступити до неї негайно. Одначе це не вдасться зробити раніше як за два тижні з уваги на Великодні Свята.

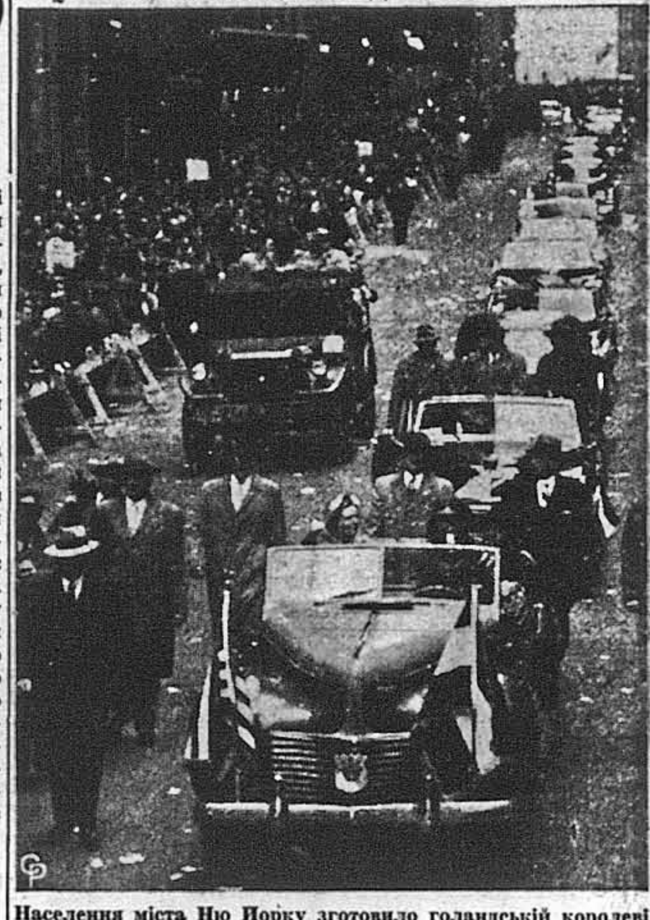
Совєтські впливи в Інституті Тихоокеанських Відносин

Вашингтон. — Ігор Боголєпов, колишній совєтський старшина, затруднений тепер при армії ЗДА посвідчив, що Москва використовувала Інститут Тихоокеанських відносин для поширювання прокомуністичної пропаґанди. Це свідчення Боголєпов зложив перед сенатською підкомісією Внутрішньої Безпеки. Свідок втік з совєтської армії десять років тому. Він, як полковник червоної армії, що працював в ділянці чужоземних справ, потрапив перебігти до німців, а пізніше дістатись до Америки. Він, як людина, що досконало знає ці справи, подав багато подробиць злочинної большевицької діяльности в Тихоокеанськім Інституті, зазначаючи, що це була лише одна ланка в безконечній низці совєтських пропаґандивних зусиль. Москва прагнула наситити своїми людьми й ідеями всі організації міжнародного значення. Дуже багато передових інтелектуалістів заходу у своїх творах вихваляли відносини в Совєтах й ширили комуністичний світогляд. Особливо велике поширення мала комуністична ідеологія через „ВОКС" (Т-во культурних зносин між СССР й чужими країнами) та „Літаг" (літературна аґенція). Боголєпов пригадав з 1937 року захоплення Літвінова, б. міністра закордонних справ СССР, проф. Овіном Латімором, як людиною, який приготовив ґрунт для впровадження підлеглої Совєтам Монгольської Республіки до Ліги Націй. Серед інших осіб, що так чи інакше своїми писаннями сприяли розповсюдженню просовєтських симпатій, свідок назвав И. Е. Дейвіса, б. посла ЗДА в Москві, проф. Н. Р. Газарда, А. Кана й ін. Боголєпов запевняє, що книга Дейвіса „Московська місія" була дуже прихильно оцінювана в Москві, а матеріяли для неї постачало совєтське міністерство закордонних справ. Також книга Кана Сай Сопера „Змова проти Совєтського Союзу" була переважно чиста совєтська пропаґанда: „я сам бачив російський оригінал перед тим, як він був посланий до Ню Йорку", заявив свідок.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОДОВЖЕННЯ ВОЄННИХ ПОВНОВЛАСТЕЙ

Вашингтон. — Президент Труман звернувся до Конґресу, щоб той продовжив закон з воєнними повновластями для президента на 60 днів, як „справу незвичайно пильну". Він вимагає, щоб Конґрес зробив це ще заки роз'їдеться на святочні вакації з нагоди Великодня. Висилаючи тотожні листи до віцепрезидента Албена А. Барклі, як предсідника Сенату і до спікера Палати Репрезентантів Сема Рейберна він вказав на необхідність проголошення мирового договору з Японією тому, що він хотів би бачити Японію вільною й незалежною країною вже в половині поточного місяця. Після такої проклямації деякі президентові воєнні повновласті вигасли б автоматично, бо покінчення воєнного стану вчинило б їх непотрібними. Так як тепер справи стоять, воєнні повновласті президента охоплюють право конфіскати залізниць на користь країни й інші подібні справи, під якими треба розуміти краєву необхідність. У Палаті, Конґресмен Майкел А. Фіґган негайно зголосив внесок для продовження президентських повновластей, які мали б силу до 1 липня.

НЮ ЙОРК ВІТАЄ ГОЛЯНДСЬКУ КОРОЛЕВУ

Населення міста Ню Йорку зготовило голяндській королеві та її чоловікові, принцові Бернгардові, традиційне привітання, як вони їхали відкритим автомобілем здовж Бродвею до приміщення міської Управи, — де офіціяльно привітав їх мейор Імпелітері

Королева Юліянна за повільне об'єднання в Европі

Ню Йорк. — Королева Голяндії Юліяна, що разом з своїм чоловіком князем Бернгардом, зазнавши популярного прийняття під час повільної їзди долішньою частиною Бродвею, відвідала міську ратушу, а ввечорі була приявна на гостині, що в її честь улаштувала Нідерляндська Фундація в готелі Валдорф Асторія. Відповідаючи на привіти, вона виголосила дбайливо наперед приготовану промову про міжнародні справи, керовані Америкою. Вона заявила, що „Об'єднання установ, як теж і об'єднання націй та зближення людей для тіснішої співпраці, вимагає великих і всебічних інформацій та орієнтацій збоку тих людей, що в їх руках лежить відповідальність за такі справи. Це можна побачити на трудноцах, які заіснували в цих справах в Европі, де такі справи переводять поважно."

Відповідь департаменту стейту лівим делеґатам

Вашингтон. — Делеґація „Американських Мирових Хрестоносців" приїхала до департаменту стейту з вимогою, щоб американський уряд признав колоніяльним народам право до незалежности; щоб заборонив німецьким націстам поновне озброєння і щоб привернув негайно мир в Кореї. Франсіс Россел, директор бюра публічних справ, вислухавши пильно домагань делеґації, дав таку відповідь: „Хоч ви ясно не сказали, то з вашого говорення виходить, що ваша організація це протиамериканська аґенція, що виконує волю Кремля". У додатку до такої загальної заяви, Россел додав такі аргументи: що „Американські Мирові Хрестоносці" уживають комуністичної тактики на те, щоб поширити публічне замішання; що вони забули на слова вождя Сталіна, який сказав, що дипломати кричать про те, чого їхня влада не хоче, з того виходить, що як „хрестоносці" кричать за мир, то Росія миру не хоче; що демократичні держави Заходу признали право незалежности таким колоніяльним націям, як: Филипинам, Індії, Пакістанові, Кореї, Індонезії, Бурмі, Лібії, Цейлонові — разом яких 600 мільйонам людей саме в такому часі, коли Совєти позбавили незалежности Польщу, Чехословаччину, Східню Німеччину, Румунію, Угорщину, Болгарію, Альбанію, Литву, Латвію, й Естонію, разом яких 550,000,000 людей. Щодо Німеччини, то якраз Західня Німеччина перестала озброюватися для себе, а приступила до творення армії для спільної оборони Західньої Европи, а Совєти тепер виступають з пляном поновного озброєння цілої ніби незалежної Німеччини, отже й націстів, котрим Совєти в ноті з 10 березня обіцяли амнестію. А мир у Кореї нарушив ніхто інший, як комуністи, що не хочуть допустити до її незалежности.

Найшли револьвер, яким був забитий Шустер в Брукліні

Ню Йорк. — У пошукуванні за слідами злочинця, що 18 лютого вбив Арнолда Л. Шустера, який виявив поліції місце перебування вломника Вилйема Суттона, поліція дістала в свої руки револьвер, від куль якого згинув Шустер. Револьвер найдено ще минулого тижня недалеко місця вбивства, одначе поліція мусіла провірити, що це за зброя. Виявляється, що револьвер був украдений разом з 13 іншими револьверами з військових магазинів на прибережному причалі в Брукліні під час вантаження військового транспорту до Европи. Щоб найти, кому цей револьвер був опісля переданий, поліція переслухує 80 прибережних робітників, що працювали тоді в причалі. Поліція стурбована передчасним оприлюдненням цієї вістки в пресі, що вважалася верховною таємницею в поліційних колах. Це перешкоджує слідству й припиняє працю для приловлення винуватця.

СУДДЯ ВЗИВАЄ ДО „СЕЛЯНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ"

Вашингтон. — Член Верховного Суду Злучених Держав, Вилйсм О. Доґлес, запропонував, щоб Америка давала підтримку „хлопським революціям" у відсталих країнах, щоб таким способом покінчити економічну панщину на підставі Точки Четвертої програми несення допомоги недорозвиненим країнам. Цю промову виголосив Доґлес на Краєвій Конференції Міжнародного й Суспільного Розвитку. Він арґументував потребу такої методи цим, що Америка, обіцюючи допомогу відсталим країнам, втримує дотеперішній стан і продовжує підложжя для комунізму. Якщо американська допомога має справді стати в пригоді населенню, то треба водночас переводити суспільні й економічні реформи і не допускати до цього, щоб багатії багатіли. Отже треба подбати, щоб великі земельні посілості у відсталих країнах були розпарцельовані і народні маси, які живуть з прив'язання до землі, були звільнені з економічної неволі. На зібранні промовляли ще: Нілсон А. Рокефеллер, президент Корпорації Основної Економії; Чарлз Малік, амбасадор Лебанону до ЗДА; Морей Д. Лінколн, президент Кооперативної Ліґи ЗДА і Джан А. Ганна, президент Мишиґен Стейт Каледж. Над проєктом Доґлеса розвинулася поважна дискусія про земельний стан в країнах Середнього Сходу, включаючи й Іран.

Нова большевицька лайка на К. А. Меннінґа

Кларенс А. Меннінґ, професор Колумбійського університету та автор виданих стараннями Українського Народного Союзу кількох праць про Україну і її історію та культуру, дочекався нової лайки з боку Москви. Після погрози московського радія два роки тому, що Меннінґові будуть „вибиті зуби", тепер накидується на нього „Радянська Україна" (з 22-го лютого ц. р.), в якій якийсь А. Хижняк придумав для американських знавців української справи збірне окреслення „Меннінґи - слизняки". Цим разом большевиків вивели з рівноваги книжки Меннінґа: „Українська література" та „Історія України". Про першу згадується тільки, що автор там „силкується довести, що ніби існують якісь противоріччя між українським і російським народами". Натомість „Історії України" присвячено цілий уступ, в якому пишеться: „Лаври „українознавця" не дали спати фальсифікатору, а головне — господарі, поплескавши його по лакейській спині, далі наказали: пиши, бреши. І в 1947 р. усердний холуй випустив нову „працю" — книгу „Історію України". Тут що не розділ, то й наклеп, фальсифікація, перекручення. І знову ж таки провідна думка цього „історичного дослідження" — сплюжити дружбу совєтських народів, довести, ніби український і російський народи постійно ворогувати між собою. Ослячі вуха лютого ворога совєтського народу визирають з-за кожної сторінки тієї „історії", де автор аж захлинається, вихвалюючи найзапекліших ворогів українського народу — кривавих отаманів розбійницьких буржуазно - націоналістичних — Бандеру і Бульбу (Боровця)".

Черговий виступ голови У.К.К. перед сенатською комісією

Вашингтон. — В Конґресовому Рекорді денного порядку з п'ятниці, 28-го березня, подано, що в тому дні свідчив перед сенатським комітетом закордонних справ голова Українського Конґресового Комітету, проф. д-р Лев Добрянський. Свідчення відбувалося в справі продовження на 1953-ий рік Програми Взаємної Безпеки. Перед тим самим комітетом і в тій самій справі виступали найвидатніші представники поодиноких ділянок американського життя, включно з ген. Омаром Бредлі, головою Об'єднаних шефів штабів американських збройних сил. Проф. Добрянський в своєму свідченні доказував, що Злучені Держави повинні в своєму власному інтересі та в інтересі вільного світу не тільки продовжити, але й відповідно збільшити Програму Взаємної Безпеки.

Ватиканське радіо надає листа през. Линколна

Ватікан Ситі. — Ватиканське радіо передавало текст листа президента Абрагама Линколна з 7 квітня 1862 року, яким він іменував першого американського представника при Ватикані перед дев'ятдесятьма роками. ЗДА тепер не мають свого представника в Ватикані, бо в січні 1950 року зрезиґнував з цього становища Майрон С. Тейлор, який десять літ був представником президента Рузвелта при Папі Пії XII. Президент Труман іменував був генерала Марка В. Клярка першим амбасадором до Ватикану, але проти цієї номінації протестували протестантські круги в ЗДА і генерал Клярк зрікся своєї номінації. Справу американськогопредставництва при Ватикані має вирішити Конґрес ЗДА.

Конференція в Москві пропонує створити Світову Торговельну Організацію

Москва. — Учасники заінсценізованої тут Кремлем в пропаґандивно-підривних цілях проти Заходу т. зв. Міжнародної Господарської Конференції запропонували вчора, щоб у висліді тої конференції створити окрему міжнародну торговельну організацію, завданням якої було б намагатися переломити теперішні торговельні суперечності між Сходом і Заходом. Організація мала б співпрацювати з іншими існуючими вже подібними організаціями, — включно з Об'єднаними Націями. Пропозицію видвигнули головно британські, французькі та східно-німецькі учасники нарад. Представники західних не - комуністичних країн виїхали до Москви та беруть участь в нарадах як приватні особи, без будь-яких уповноважень. В самих західних країнах ставляться до тої конференції з великим недовір'ям, вважаючи її звичайним пропаґандивним і підривним трюком Москви.

● Американська влада арештувала колишнього вояка Карла Дж. Долсе за участь у замордуванні американського майора повітряної служби Вилйема Гоґана під час війни в Італі. Запідозрений буде перевезений до Італії, де відбудеться над ним суд за його спілку в змові з італійськими комуністами.

Нацисти втікали підводним човном

Копенгаґа, Данія. — Знайшли кістяк розбитого підводного судна, а в ньому всі мінові апарати були наповнені бляшаними банками з харчами та іншими родами резервових харчів. Це судно затопили англійці четвертого травня 1945 року при помочі своїх літаків. В кістяку затопленого судна не знайдено суднового журналу, ані жадних інших паперів, що вияснювали б — хто старався втікати цим човном з Гітлерівської Німеччини і то напередодні німецької капітуляції. В сусідстві знайдено ще друге затоплене судно, та немає сліду з третьої субмарини, що мала разом їхати з двома затопленими суднами.

ЕСПАНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ КОНТРОЛІ ПОЛІЦІЇ В ТАНЖЕРІ

Мадрид. — Еспанський уряд звернувся формально дипломатичними нотами до сімох країн, які беруть участь в міжнародній адміністрації стратегічного міста Танжер в Північній Африці напроти Ґібральтару, домагаючись еспанської контролі поліційних сил в тому місті. Еспанія контролювала поліцію в Танжері аж до часу після другої світової війни. Теперішній режим того міста був встановлений чотирма великодержавами: — Злученими Державами Америки, Британією, Францією і Совєтським Союзом, на конференції в Парижі в серпні 1945 р., на якій встановлено для Танжеру міжнародну контрольну комісію, зложену з представників Злучених Держав, Британії, Франції, Італії, Бельгії, Портуґалії й Еспанії. Теж Совєтський Союз має право мати в тій комісії свого представника, але досі він з того права не скористав. Теперішнє своє домагання еспанський уряд мотивує протифранцузькими заворушеннями місцевих арабів в дні 30-го березня ц. р., під час яких 12 мусулманів було вбитих. В ноті сказано, що еспанська контроля поліційної сили приверне порядок в місті та дозволить на нову дипломатичну конференцію з метою остаточної реорганізації цілого управління Танжеру. В поінформованих колах вважають, що Еспанія бажає привернення Танжерові стану з-перед другої світової війни, коли це місто було головно під еспансько-французькою контролею. В 1940 році, як Гітлер окупував Европу, Еспанія сама перебрала повну контролю Танжеру, заповідаючи виразно, що доля того міста повинна бути вирішена після війни, — що й сталося на згаданій конференції в Парижі. Еспанський губернатор в Танжері, — негайно після передачі ноти західним представникам, запевнив окремо представника Злучених Держав, що цей крок Еспанії в жадному разі не має на меті зменшити американські впливи в контролі Танжеру.

Америка допомагає Еспанії в харчовій продукції

Мадрид. — Американські і еспанські економісти подали до відома, що найближчою більшою метою американської господарської допомоги для Еспанії є головно всі можливі заходи для піднесення еспанської сільсько-господарської продукції та допомога Еспанії для осягнення самовистачальности в тій ділянці. В Мадриді продовжуються американсько-еспанські переговори в справі договору взаємної господарської і військової допомоги. Конґрес Злучених Держав вже ухвалив 100,000,000 долярів на допомогу Еспанії, вважаючи, що господарське і військове скріплення тої країни лежить в інтересі оборони Північно-Атлантійського простору. Соціялісти вважають, що для безпосереднього поліпшення еспанських мас потрібно негайно інвестиції — приблизно 30,000,000 долярів, отже одної третини із суми, признаної Конґресом на допомогу Еспанії. Згідно з пляном, еспанська продукція збіжжя мала б бути збільшена на 25 відсотків.

Практична перерва в переговорах в Кореї

Токіо. — Аліянтсько-комуністичні переговори в Панмунджом в справі перемир'я в Кореї дійшли до стану практичного заломання і перерви, бо вже третій день з черги поодинокі комітети зустрічаються на кілька хвилин тільки на те, щоб розмови відкладати до чергового дня. Жадна із сторін не мала досі ані що віднятн ані що додати до трьох головних спірних проблем: — домаганої аліянтами і відкинутої комуністами добровільної бази для репатріяції полонених, вимаганої комуністами і відкинутої аліянтами совєтської участи в контрольній невтральній комісії для перевірки виконання постанов перемир'я, та в справі вимаганого комуністами і відкидуваного аліянтами права на будову аеродромів в Північній Кореї під час перемир'я. Вчорашня сесія тривала тільки три хвилини і її відложено. — Тимчасом погана погода ще більше зменшила вже навіть патрульну активність на фронті. Тільки аліянтська авіяція постійно бомбардує стратегічні об'єкти у ворожому запіллі.

Продовжуються переговори в справі Суезу

Каїро, Єгипет. — Британський і американський амбасадори продовжують тут розмови з єгипетським урядом в справі полагодження спору відносно Суезу. Тимчасом вчора, власне в тому часі, коли ці амбасадори мали нараду з єгипетським прем'єром, місцева преса подала вістку про єгипетський ультимат до Британії в цій справі. Коментуючи це повідомлення, британський амбасадор, подібно як і представник єгипетського міністерства закордонних справ заявили, що їм нічого не відомо про будь-який ультимат.

АЛІЯНТИ ПЕРЕВІРЮЮТЬ АДМІНІСТРАЦІЮ ТРІЄСТУ

Лондон. — Тут відбулася вчора вже третя з черги сесія представників Злучених Держав, Британії й Італії на конференції в справі Трієсту, але все ще тільки перевірювано теперішній стан американсько-британської військової адміністрації вільної території, не переходячи до властивих нарад відносно включення Італії в ту адміністрацію. В нарадах беруть участь, крім амбасадорів трьох країн, теж один італійський і один американський знавець відносин в Трієсті. Вони заявили, що учасники конференції бажають насамперед познайомитись основно з теперішнім положенням, щоб могти перейти до розгляду конкретних пропозицій щодо плянованих змін. З другого боку, західні амбасадори ставляться з великою обережністю до цеї проблеми, не бажаючи загострювати італійсько-югославські суперечності в тій справі та не пересуджуючи евентуальних безпосередніх італійсько-югославських розмов для полагодження цілої проблеми. Перед цею конференцією, яка почалася минулого четверга, уряд Югославії був основно поінформований про неї та її цілі, з рівночасним запевненням, — що представники на цих нарадах не розглядатимуть остаточно полагодження справи вільної території як цілости та в жадному разі не будуть заторкувати тих проблем, з якими зв'язані теж інтереси Югославії. Рівночасно з Беоґраду, столиці Югославії, повідомляють, що вчора там відбулася чергова велика демонстрація в справі Трієсту, при чому коло 2,000 демонстрантів пройшло біля місцевої італійської амбасади, викрикуючи, що вони готові віддати своє життя, але не Трієст.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ МОСКОВСЬКИЙ ДУРМАН

Тому 20 років Москва вела в Америці широку пропаґанду, яка змагала до визнання СССР Злученими Державами та нав'язання правильних дипломатичних зв'язків. Був це час великої економічної депресії в цій країні. Саме тоді почали появлятися статті різних економічних експертів на тему великих користей, які матиме країна з визнання СССР. Все це спиралося ніби на „фактах" і „цифрах", які вкінці стали тою маґічною силою, яка довела за Френклина Д. Рузвелта до дипломатичного визнання Кремлю. Як знаємо, не довго треба було ждати, щоб американський нарід пізнав, яка є правдива вартість совєтських „фактів" і „цифр", а навіть підписаних урядово договорів.

Щось подібне діється і тепер, хоч в інших обставинах. Немає найменшого сумніву, що ціллю Міжнародної Господарської Конференції, яка тепер відбувається в Москві, є обдурити Захід. Немає навіть права думати інакше, бож всі знаємо, на чому кінчались усі міжнародні конференції та угоди з Кремлем. Треба одначе припускати, що з економічною політикою Москви також круто. Вона заграбала багато нових країн і ограбила їх. Усі ці країни втягнені тепер примусово в совєтську економічну сферу, в якій дусяться. Але Сталін знає, що економічні проблеми дуже пекучі також і на Заході. Наприклад, справа експорту грає сьогодні величезну ролю навіть в Англії. А він не з тих, щоб пропустити таку добру нагоду і не використати її для своїх цілей. Що його тактика добра, пізнати хоч би по заявах тих західних дипломатів, які сидять у Москві й звідтам передають до Америки, що Кремль щиро думає про економічні зв'язки між Сходоз і Заходом. Вже це одно може внести баламуту між демократії, воно може баламутити і Америку. Вина за це паде на владу в Вашинґтоні, як це підкреслює Силвія Ф. Портер, що постійно пише у своїй колюмні на економічні теми. Москва організувала впродовж 13 останніх місяців свою нову „мирову офензиву", себто Міжнародну Господарську Конференцію, стягаючи на неї вчених і бизнесменів з цілого світу та запевняючи їх, що на нарадах не буде мови про політику, а тільки про економічні світові проблеми та способи, як їх найкраще розв'язати. Правда, департамент стейту зайняв до цеї конференції неґативне становище. Але цього замало.

Преса передала з Москви, що в перших днях конференції не говорено нічого про політику, а навіть була можливість говорити про вільну американську господарську систему. Але ж усе, що робить Кремль, є політика, а тільки важко нераз збагнути, до чого саме вона в даному моменті змагає. Це можна звичайно щойно пізніше пізнати. Тому не треба збувати легковажно нічого, що робить Політбюро, а Міжнародна Господарська Конференція — це його діло. Москва знає, що вона програла в Берліні, що не викликала революційних переворотів в Італії та Франції, що застрягла в Кореї й стоїть перед такою силою, як Північно Атлантійський Пакт, з якого вона собі спочатку кпила. Теперішня кремлівська економічна „мирова офензива" хоче підняти підупалий престиж Політбюра та відвернути увагу демократій від дальшого закріплювання протисовєтської оборони. Отих 40 більйонів рублів, що про них заговорив на конференції М. Нестеров, таки внесуть бодай на якийсь час баламуту в деякі західні країни, яким важко звести державний бюджет докупи. Правда, вони ще раз дізнаються, що Совєтам не йде про їхній рятунок, а тільки про їх загладу. Проте нова совєтська баламута може спинити темпо дальшого об'єднування протикремлівських сил у світі.

В ІМ'Я СПРАВЕДЛИВОСТИ

В останнім часі трапилась подія, яка до краю починає хвилювати ввесь український загал по цей і по той бік океану та над якою в жадному разі не можна перейти до порядку денного. Маємо на думці вирок Американьского Суду в Мюнхені, на підставі якого засуджено по сім років важкого ув'язнення трьох молодих українських хлопців, що напали і легко потурбували „генерала" Демида Гулая, який очолює „рух українських федералістів".

Коротка історія випадку така: З кінцем минулого року російські еміґранти в Европі, за поштовхом і спонукою Американського Комітету Визволення Народів Росії, заснували „Союз Освобожденія Народов Росії", починаючи рівночасно широку акцію не так за „визволення народів Росії", як радше проти визвольно-самостійницьких змагань не-російських народів. В тій цілі започатковано провокаційну „федералістичну акцію". В рямках тої „акції" відбулася в днях 6 і 7-го жовтня у Фюрстенфельдбрук інспірована росіянами „конференція", в якій мали взяти участь анонімові представники шістьох анонімових і фіктивних „українських організацій". У висліді тої конференції „створено" підозрілий „український визвольний рух", на чолі якого став цілком невідомий в українських колах „генерал" Демид Гулай. З того часу російська еміґрація та російська преса почали виразно провокативний „федералістичний рух", який величезна українська маса приняла переважно глумом і кпинами, бо тільки на це він заслуговував в українській д і й с н о с т і. Проте, трьох молодих українців: Микола Литвин, Роман Гнип і Григорій Ципера сприйняли цей „рух" дещо інакше і дня 15-го листопада м. р. напали на Гулая в одному із таборів Переміщених Осіб біля Мюнхену та легко потурбували його, подрапавши ножем. Виконавців нападу заарештовано, хоча Гулаєві практично нічого не сталося і на другий день він ходив по таборі цілий і здоровий.

Негайно після того нападу вся українська преса однодушно засудила того роду методи політичних розрахунків, подібно як це зробила теж „Свобода" в статтях: „Ніж не арґумент" (ч. 284 з 6-го грудня) та „Гулаївщина" (ч. 289 з 12-го грудня), підкреслюючи виразно, що всю вину за той — до речі — дрібний випадок поносить виключно провокативна поведінка російської імперіялістичної еміґрації та гурт її приватних американських спонсорів.

Виконавців нападу заарештовано і вони виразно виявили, що зробили це виключно з власної волі та ініціятиви, бажаючи „настрашити" федералістичного блюдолиза. Цю обставину ще більш пророчисто потверджував факт, що один з учасників нападу, Григорій Ципера, тільки два дні перед нападом був звільнений американськими властями, які придержали його при переході кордону зза залізної заслони. Теж виявилось, що він є вояком Української Повстанської Армії та був висланий своїм командуванням на Захід, на відпочинок. Звичайно, що для нього, як фронтового вояка проти червоної породи російського імперіялізму, могло видаватися самозрозумілим обов'язком виступити активно теж проти білого репрезентанта того самого імперіялізму на заході.

Суд над тими хлопцями, що відбувся в Мюнхені з кінцем лютого і початком березня ц. р., не взяв під увагу жадних обставин і проголосив направду суворий вирок, засуджуючи всіх трьох підсудних по сім років важкого ув'язнення кожного.

Справа того нападу і засуду за нього далеко переходить сам цей конкретний випадок, бо торкається найбільш основних проблем теперішньої політики відносно Східної Европи та цілого їхнього комплексу, що може мати рішальний вплив на перебіг і вислід неминучої розправи між демократичним Заходом і тоталітарно-російським імперіялістичним Сходом.

На цю тему ми навряд чи могли б сказати більше і виразніше, як це сказано в передрукованій на 3-тій сторінці в цьому числі статті А. Жуківського, поміщеній в ульмівських „Українських Вістях" з 23-го березня. Ця стаття без сумніву віддзеркалює думку українського загалу і її не можуть пропустити без уваги ті, на яких доля наложила відповідальність за майбутню долю світу.

Повторюємо, що ми аж ніяк не виправдуємо нападу на Гулая і піддержуємо становище, зайняте в статті: „Ніж не арґумент". Але ми рівночасно погоджуємось і підтримуємо загально-українське становище, що вина за цей напад та за майбутню українську реакцію на федералістичну провокацію спадає на авторів цеї провокації, що є водою на імперіялістичний млин Сталіна.

На суді безсумнівно доказано, що виконавці нападу керувались тими подібними ідеалістичними мотивами, якими керувались Батьки цеї країни ЗДА, змагаючи до її незалежности. Вони мали тут до діла із зрадником свого народу. Численні видатні американці при різних нагодах, включно з останньою маніфестацією в Нюарку, висловлювали українському народові найвищі признання за його волелюбність й називали „одушевленням для інших народів" його боротьбу за незалежність. Але навряд чи таким одушевленням для української боротьби за волю, так важливої сьогодні для Західного світу і для Америки, може бути підтримуваний приватними американськими чинниками російський федералістичний рух, що по своїй суті та в очах українців й інших поневолених не-російських народів є підготовкою до збереження російської тюрми народів в будь-якій формі. Таким одушевленням для визвольної боротьби поневолених народів не може бути теж суворий вирок американського суду на трьох українських хлопців, які впали жертвою федералістичної провокації та допустились незаконного вчинку. Загальний виступ української опінії проти таких метод політичних розрахунків буде напевно далеко більшою пересторогою проти повторення подібних метод, ніж нею може бути вирок суду. Тому теж відповідальні українські представництва, зокрема Український Конґресовий Комітет, повинні заінтересуватись тою справою та поробити всі можливі заходи для перевірки судового вироку і звільнення вже і так досить покараних жертв провокації з одного боку, а для відповідного розяснення зв'язаного з тим випадком цілого політичного комплексу з другого. Того вимагає справедливість і добро загальної справи.

Микола Кокольський

Єхидне слівце — „Східняк"

Большевикам було соромно перед світом, що з їхньої „свобідної" країни, з їхнього „добробуту" втекли сотні тисяч громадян і не хотіли вертатися, навіть під загрозою смерти. Треба отже було найти спосіб, як притушити цей надто яркий протест. Багата на видумки чекістська душа легко найшла його: затруїти духа отсих нещасливих, викорінених людей і так розбити єдність. Малорос, хахол, мазепинець надто вже заялозені слова, болюче вже не жалять. І ось найшлося готове слівце, болюче, як свист нагайки — східняк.

В таборах ловля рибок була обчислена Кремлем тільки на таборові калабаньки. Тепер ставка куди більша. Московський рибалка здавав собі справу, що рибка все таки йому висмикнеться та розплинеться по світі і тому його пляни сягають куди дальше. Продовжати і розбивати українську громаду скрізь, де вона не зупинилася б, не дати її зговоритися. І поповзло змією єхидне слівце на всі сторони світу...

Росіян всіх колірів і відтінків, завжди і всюди, лучить одна ідея — „єдіная — не — ділімая". Для неї вони готові на все. І ось тут вони теж переняли отє „чудесне слівце", але вже не як образу, але як прапор, як девізу всеросійського патріотизму. І цим матеріялом вони намагаються цементувати звітрілі, розхитані мури „атєчества".

Цікаво, де починається східняцтво? Чи може на схід від каламуті річки Збруч? Куди ж тоді рахувати Шевченка, що перестерігав навіть наших дівчат перед коханням з беззаперечними східняками — москалями? А з другої сторони як окреслити галицьку, москвофільську громадку, що також виглядала пестощів великої матушки? А може, релігійна межа відділяє східняцький світогляд від західницького? Хто ж, в такому разі земляки західняцьких волостей, що стоять в рядах православної церкви, але східняками себе ніяк не вважають. Чи „східняки" — це та чернь, що вигукувала колись „хочемо під батюшку-царя; ті Кочубеї й Іскри, що заради особистих справ, особистих почестей, докотилися до зради батьківщини; ті вірнопіддані малороси, що помагали москалеви здирати з матері останню, полатан усорочку.

Вдіомо, що історія рідко кого навчила розуму. Але, мабуть, треба буде трьох сотень літ життя на волі, щоб змити з душі рабське тавро, з тих, хто лиже руку катові. Бо проти кого був звернений похід Денікіна осінню 1919 року, по переході через Дніпро? Може проти большевиків? Кого судили большевики на ганебнім процесі Союзу Визволення України? Може москвинів? Кого розкуркулювали большевицькі наганячі, кого присудили на голодну смерть, кого виселювали цілими масами на безкраї степи Сибіру і Казаксатну, кого розстрілювали масово, без жадних доказів вини?

Тому саме не хочемо від росіян нічого, крім одного: щоб забрали геть свої руки з України, та не мішалися в наші справи. З вдячности за це обіцюємо зі своєї сторони зовсім не вмішуватися в їхні справи, не вмішуватися в це, чи на кремлівськім стільці засяде Йосиф Другий, чи Ніколай Третій, а на добавок подарувати їм цілу колекцію живих „Східняків".

Єгипет перед новою бурею?

(Допис із Лондону).

В Лондоні можна легко знайти людей із цілого світу. Не бракує тут і єгиптян. Єгипет стоїть більше року в центрі уваги світу (тільки Німеччина своєю ключетою позицією в світовій політиці може рівнятися з Єгиптом).

Мій знайомий єгиптянин-журналіст. Він студіював в Англії і має симпатії до цієї країни та її демократичного ладу. Його бентежить кожна вістка з Єгипту про англо-єгипетські незгоди і тертя за охорону Каналу в Суезі і за Судан.

Хоч після усунення партії Вафд від влади, в Єгипті настав спокій, і є надії на успіх переговорів з Англією в справі Суезу, мій знайомий єгиптянин не настроєний оптимістично. Він уважає, що англо- єгипетський опір хоче використати для себе король Фарук для створення своєї диктатури в країні над Нилем. Єгиптянин звернув мою увагу на те, що король Фарук, усунувши партію Вафд із уряду і призначивши незалежного кандидата Алі Магера прем'єром, незабаром усунув його.

Алі Магер хотів разом з партією Вафд, створити об'єднаний фронт для переговорів з Англією. Королеві це не подобалося: він призначив на місце Магера Гілалі Пашу.

Новий прем'єр, за згодою і з доручення короля, повів боротьбу проти партії Вафд, почав арешти бувших міністрів цієї партії і т. д., який ставить у вину непорядки і розрухи, які відбулися в Каїрі проти англійців.

Ці репресії викликали між єгиптянами велике обурення. Мій співбесідник є такої думки, що новий прем'єр, у згоді з королем, хоче випровокувати повстання прихильників партії Вафд, задушити повстання військовою силою, розв'язати парлямент і партію Вафт і проголосити королівську диктатуру. Новий уряд міг би запропонувати Англії умови для ереговорів, і Лондон, з вдячности за „англофільську" політику короля, пішов би на новий договір з Єгиптом, давши королеві значні уступки. Таким чином, король міг би зміцнити свою владу своїми успіхами в закордонній політиці.

Мій знайомий єгиптянин не хвалить політики свого короля. Він дуже критично ставиться до Вафд і її провідників, яких, щодо їх хабарництва і шахрайства порівнює з урядом Чан Кай-ші. Але він уважає цю партію за єдину „европеїзовану" партію, яка може розвиватися в дусі конституційної демократії. Єгиптянин каже: і в Англії на початку 19 віку було хабарництво в уряді та в парляменті, але, з ростом культури, це зникло. Але, коли королеві в Єгипт удасться знищити Вафд, то перевагу в суспільстві буде мати Мусульманське Братство, фанатична, реакційна партія, яка ненавидить европейську цивілізацію і ставиться вороже до кооперації з західнім світом. Ця партія хоче свято виконувати приписи корану, напр., вимагає, щоб злодієві була відрубана ліва рука, коли вдруге пійметься.

Мій співбесідник висловлює побоювання, що королівська диктатура відчинить ворота для мусульманської реакції в його країні, яку легко використає большевицька Москва. Він стверджує, що в Мусульманському Братстві, яке проповідує непримиренну ненависть до Англії та інших західних держав, зручно діють аґенти Москви.

Мій знайомий уважає, що лондонський уряд не сміє покладати надій на королівску диктатуру в Єгипті. Лондон, — на його думку, — мусить рішитися на залишення Суезу і дати пропозиції для договору з Єгиптом про охорону цього важливого світового каналу. Інакше Мусульманське Братство, з допомогою Москви, переверне уряд у Єгипті, і це принесе наслідки, згубні для цілого світу.

Г. І.

Микола Очерет

Невикористаний спротив

„Вибух могутнього всенароднього повстання в Казахстані, на придушення якого кинуто безліч війська НКВД" — повідомляло свого часу лондонське радіо Бі Бі Сі.

Як завжди, винятково стриманий коментар Бі Бі Сі, вважаючи повідомлення англійської преси перебільшеним, а тому він використовуючи московські: „Правду" і „Ізвєстія" зробив огляд подій у Казахстані. За цими джерелами виявляється, що „трирічний плян розвитку громадського тваринництва Казахської союзної республіки" провалився. Провал цього пляну „спричинили українські націоналісти, які викликали на зовні егоїстичні почуття казахського народу. Лондонський коментатор твердить, що „під час так званого укрупнення колхозів масово депортовані сюди українці позабірали з артілей самі, й намовили зробити так казахів, майже всю худобу, переважно овець, а тому укрупнені колхози залишились без худоби. Коли влада хотіла відібрати ту худобу від людей, останні вчинили спротив, а далі почали масово різати забраних ними овець та корів". Підкреслено „організований спротив населення", за що Москва жорстоко картає першого і другого секретаря ЦК комуністичної партії Казахської союзної республіки, обвинувативши їх в тому, що вони „проглянули наростання і щільне спілкування українського і казахського націоналізму в республіці". Радіо-коментатор вважає, що „малописьменні, напів-кочові племена казахів не встані були б провести таку велику й організовану акцію, як цілковитий зрив першорядного значіння д е р ж а в н о г о пляну. Почин, провід, надхнення цьому дали масово депортовані сюди українці, які мають довголітній досвід боротьби з большевиками та свою добре розвинену інтелігенцію.

Українці викликали й роздмухали в гущах казахського народу націоналізм („егоїстичні почуття" за большевицькою терміонлогією), тому й знайшли таку широку, всебічну підтримку серед всього місцевого населення". Тут большевики мали другу дошкульну поразку. За їх плянами, виселені українці мусіли викликати до себе ненависть народів казахстану і саме ця ненависть мусіла б бути козирем в руках большевиків. Але національно - свідома провідна верства української інтелігенції осягнула виняткову призянь і довір'я до себе з боку народів Казахстану. Настанови українського народу в його боротьбі проти червоних окупантів є близькі, рідні та мобілізуючі для всіх уярмлених червоною Росією народів. Вагатющий досвід, гарт, витривалість українців у безперервному, неугавному спротиві кремлівським загарбникам добре відомі всім пригнобленим Росією народам, тому й не дивно, що інші народи вчаться в них, наслідують і з захопленням сприймають заклики українського підпілля.

Бачимо, що масове виселення українців з їх Батьківщини не тільки не зменшило, а, навпаки, значно збільшило потужність протибольшевицького руху. Наші виселені люди придбали собі десятки мільйонів нових союзників у найрізноманітніших місцях, а тим самим значно поширили й зміцнили фронт боротьби з реакційним російським большевизмом. І це все без жадного впливу, без жадної допомоги з боку держав, що знаходяться по-за залізною заслоною.

Вибух виник внаслідок наростання внутрішньої відбійної сили уярмлених большевицькою Росією народів, внаслідок доскональної праці та активности українського національного підпілля, що зуміло охопити, об'єднати навіть зовсім не споріднені між собою нації і національності для спільної справи — розгрому большевицько - російської тюрми народів. Коли ж урахувати реальні умови життя в большевицькій Росії, де мільйонова аґентура НКВД — МВД постійно стежить буквально за кожним кроком людини, то треба дивуватись винятковій майстерності керівників антибольшевицького спротиву в Казахстані і ставитись з глибокою повагою до їхнього уміння створювати величезний підпільний рух в большевицькій Росії. А от коли б там, у Казахстані, була дана допомога повстанню, коли б були використані ідеальні природні умови для цього, коли б був використаний величезний кордон Казахстану з п'ятдесяти мільйоновими тюрськими пригнобленими народами, які вже кілька разів зі зброєю в руках повставали проти большевиків, то ми певні, що українці, які знайшли спільну мову з киргизами і очолили там повстання, ще легше порозумілися б з тюркськими народами, які мають свою національну інтелігенцію, порозумілись би й сибіряками з народами Півночі та Далекого

(Закінчення на стор. 4.)

Ричард Коннелл

НАЙНЕБЕЗПЕЧНІШИЙ ЗВІР

(5)

Що це надходить його переслідувач, пізнав він по приглушених ударах ніг об м'яку землю. Нічний вітерець доніс до нього запах генералової цигарки. Переслідуваному видалося, що генерал надходив з незвичайною швидкістю, що він не нащупував своєї дороги крок за кроком. З цього місця, де він причаївся, не міг Рейнсфорд бачити ні генерала ні ями. Хвилина видалася йому роком. Потім він вчув гострий тріск ломаних галузок, коли плетиво провалилося в яму, почув гострий крик болю, бо загострені палі знайшли свою мету. Нараз він притаївся. Три кроки від ями стояв мужчина з електричним ліхтариком в руці.

— Ви це добре зробили, Рейнсфорде! — закричав генерал. Ваша яма на бурмських тигрів коштує мені одного з моїх найкращих собак. Знову ви виграєте. Тепер я мушу побачити, що ви можете зробити проти цілої мосі тічні. Тепер іду додому відпочати. Дякую вам за найбільш захоплюючий вечір!

Ранком Рейнсфорда, що лежав недалеко багна, розбудив далекий гомін, слабий, часто втихаючий, але він розпізнав, що це гавкіт тічні собак.

Рейнсфорд знав, що він може зробити одно з двох. Він міг залишитися, де лежав. Це було самогубство. Він міг втікати. Це було тільки відсунення неминучого. Він стояв хвилину, надумуючись. Йому прийшов на думку плян, що крив у собі рисковну можливість і стягнувши свій пояс, він подався геть від болота.

Гавкітня собак приближалася все більше і більше. Рейнсфорд виліз на дерево. Він зміг побачити, як ворухнулися кущі ген в низу в потоці, цілу чверть милі від нього. Напруживши зір, він доглядів випрямлену постать генерала Зарова. Зараз перед ним Рейнсфорд вирізнив другу постать, з широкими плечима, що просувалася гущавиною очерету. Це був Іван. Здавалося наче хто тягнув його. Рейнсфорд догадався, що той саме мусить тримати тічню на припоні.

Вони могли застукати його тепер в кожній хвилині. Його ум працював гарячково і він подумав про одну хитру штучку тубильців, що її навчився в Уґанді. Сковзуючись долі деревом, він вхопився за гнучке молоде деревце і до нього прив'язав свій мисливський ніж націливши вістря на тропу. Шматком дикого хмелю прив'язав деревце взад і побіг, рятуючи життя.

Коли собаки попали на свіжий запах, підняли галас і Рейнсфорд відчув, як чується цькована звірина.

Він мусів зупинитися, щоб перевести дух. Гавкіт собак зірвався нагло і серце Рейсфорда зупинилося теж. Вони мусіли дійти до ножа. Видряпавшись гарячково на дерево, він оглянувся взад. Його гонителі зупинилися. Але надія вмерла в серці Рейнсфорда, бо він побачив, що генерал Заров все ще був на своїх ногах. Але Івана не стало. Ніж випущений відскоком зігнутого дерева, не зовсім схибив

Ледве Рейнсфорд зліз на землю, коли тічня знову підняла гавків.

— Спокійно! Спокійно! Спокійно! — шепотів він до себе, задихаючись, коли проривався далі вперед.

Синя прогалина прозирнула між деревами зовсім близько. Собаки наближалися. Рейнсфорд кинувся в напрямі цієї прогалини. Він добіг до моря, звідки через залив міг побачити сіре каміння замку. Двадцят стіп внизу під його ногами бушувало й клекотіло море. Рейнсфорд завагався. Він почув осбак. Тоді скочив далеко в воду.

Коли генерал з своєю зґраєю вигульнув на простір, він зупинився. Декілька хвилин стояв, споглядаючи на синьо-зелені простори вод. Потім присів, хильнув горілки з срібної пляшки, закурив наперфумовану цигарку і замуґикав фраґмент якоїсь арії.

Цього вечора генерал Заров споживав надзвичайно обильну вечерю у своїй великій, оббитій панеллю, залі. До цього випив пляшку і пів пляшки.

Був би вповні вдоволений, коли б не дві малі неприємності. Одна, що важко буде знайти когось на місце Івана, друга, що ця здобич виховзнулася йому з рук. На ділі, — думав генерал, смакуючи лікер, американець не грав гаразд гри.

Щоб потішити себе, він почитав у своїй бібліотеці дещо з творів Марка Аврелія. О десятій подався в спальню. Саме приємно втомлений — сказав до себе, перекручуючи ключ у дверях.

Місяць просвічував слабо, тож заки увімкнути світло, підійшов до вікна і виглянув на подвіря. Він побачив великих собак і кликнув їм: „Більшого щастя на другий раз"! Потім увімкнув світло.

Мужчина, що скривався досі за запонами ліжка, станув перед ним.

— Рейнсфорд — крикнув ґенерал — Ради Бога, як ви тут опинилися?

—Переплив! Я відкрив, що це швидше, як іти джунґлею.

Той зідхнув глибше і усміхнувся.

— Ґратулюю вам. Ви виграли! Рейнсфорд не усміхнувся.

— Я все ще є твариною, на яку полюють з собаками! — промовив він низьким, охриплим голосом. — Готуйтеся, генерале Заров, в останню дорогу!

Генерал виконав один з своїх найнижчих уклонів.

— Я бачу — промовив він. — Знаменито. Один з нас на те, щоб стати їжею для собак. А другий спатиме на цьому розкішному ложі . . . Готов, Рейнсфорде! . . .

. . . Таки ще ніколи не спалось на кращому ложі, порішив Рейнсфорд.

Переклав І. С-ій.
(Закінчення).

ХТО МОРАЛЬНО ВІДПОВІДАЄ ЗА ПРИСУД?

Від Редакції: Дня 7-го березня ц. р. американський суд у Мюнхені покарав важкою в'язницею по сім років кожного з трьох молодих українців, які в дні 15-го листопада м. р. напали та потурбували „генерала" Гулея, що очолює „український федералістичний рух". У зв'язку з цим в ульмівських „Українських Вістях" з неділі 23-го березня надруковано передрукований внизу коментар, який в загальному віддзеркалює українську публічну опінію в цій справі. Редакційний коментар на цю тему в сьогоднішньому числі на 2-ій ст., п. з. „В ім'я справедливости".

Три українці, що вчинили „замах" на „генерала" Гулая, осуджені американським судом у Мюнхені до 7 років ув'язнення кожний. Покарання, без сумніву, неспівмірно високе. Характеристично, що коли прокурор домагався тільки 5 років покарання, суддя, що про нього говорять, як про великого русофіла, дав аж по 7 років ув'язнення і то не звичайної, а суворої тюрми. Не позбавлена ця справа ще й такої дивної деталі, що суд не допустив зі сторони свідків обвинувачених будь-якого вияснення про політичний бік шляйсгаймської події. В той же час у своєму присуді суддя з притиском наголосив політичний характер цісї події, кваліфікуючи її не як звичайну хуліганську бійку, а як „атентат" із політичних мотивів, щоб усунути, нібито, з дороги свого політичного супротивника.

Очевидно, що цьому процесові ми не надавали б значення, як не надаємо особливого значення й тому смішному „генералові" та його протекторам, якби за цими подіями, як і за самим неспівмірно високим присудом американського суду, не крилася жалюгідна політична афера деяких відповідальних кіл. Ця відповідальність падає на них не тільки за витворену нині атмосферу політичного напруження серед еміграцій підсовєтських народів, а й, і це головне, за проєктування подій на майбутнє. Якби відрухова шляйсгаймська подія була тільки випадковим досадним епізодом без глибших причин, то, мабуть, і сам американський суд, який ввесь час не допускав на суді політичних запитань, щоб не показати німецькій пресі справжніх причин шляйсгаймських подій, не був би таким пристрасним і не йшов би в своєму присуді аж так далеко, щоб вимогу прокурора із 5-х років підвищувати до 7-ох років, а сам присуд умотивовувати однобічно політичними мотивами, не допустивши до слова перед цим другу зацікавлену сторону.

Ми особисто належимо до політичного руху, який завжди був і буде проти будь-яких форм насилля чи терору. Ми настільки віримо в силу і шляхетність ідеї нашого національного визволення, в світлі прагнення нашого народу, — що застосування проти будь-кого наївного терору, а зокрема в цьому випадкові проти денікінського-білогвардійського с м і тника, куди ще збіглося кілька жадібних до лакомства нещасних невдах життя, — було б зневагою нашої віри в наш народ. Наша зневага до цього смітника вища того, щоб нашу позитивну працю підмінювати будь-якою увагою до цісї мізерії. Ми не можемо в даному випадкові співчувати Гулаєві, як не можемо мати найменшого співчуття й до злочинця-диверсанта, що постраждав при диверсії.

Аджеж звідки взявся цей смішний „генерал", про якого дотепер ніколи й ніхто не чув? Секрет цілої події в тому й полягає, що цього хруня, як кажуть наші галичани, покликано на світ спеціяльно з диверсійними цілями проти всього українства. Він виплив із небуття завдяки акції представника американського „приватного" комітету п. Дон Левіна. Дон Левін випустив його в світ таким ганебним способом, що це викликало величезне обурення серед усього українства проти діячів американського комітету.

Треба ж тільки уявити: починаючи від 1918 року й по сьогоднішній день як в Україні, так і серед усісї еміграції, в тому числі й серед нової та найновішої, ніколи не існувало будь-якої течії чи партії, що стояла б за включення України в склад Росії, тобто за федерацію. Навпаки, все українство без найменшого вийнятку аж до приїзду пана Дон Левіна до Німеччини не видало із себе жадної групи, що стояла б за федерацію з Росією. Характеристично, що й сама атмосфера українсько-російських взаємин на еміграції була досить спокійна й толерантна. Самі росіяни давно вже звикли, що вони ні одного українця не можуть здобути для своїх імперіялістичних забаганок і, можна сказати, з цього вдовольнялися.

Самі ж українці, зокрема нові емігранти, навіть у найтяжчі часи репатріяції 1945-46 рр. зактивізували свої партії й організації, які всі без вийнятку стоять на самостійницьких позиціях. Більше того, вони створили свої часописи, підприємства, які успішно проспорують і до сьогоднішнього дня, та розгорнули велику антибольшевицьку роботу. В цей же час, при тих же самісіньких можливостях, чомусь не появилось жадної організації чи часопису прихильників залучення України в склад Росії. Вони не створили партії федералістів, не заклали своїх пресових органів (не видавали хоч би й „Східняка"), не показали дотепер свого обличчя й програми. Не заклали вони тоді партії тому, що нема серед українців для цього жадного ґрунту. І аж треба було приїзду Дон Левіна із Нью-Йорку із великим гаманцем від „приватних" кіл, щоб протягом однісї ночі виплодити аж 6-ть федералістичних „партій" із десятка людей, разом узятих, на чолі з білогвардійським поручником, що бився колись у чужих арміях проти України. Чи ж це не кумедно такою мірою, що аж межує із звичайною провокацією?

При чому ці дон-левінські чорноробн мають зухвальство розпатякувати, що ніякої визвольної боротьби Україна не провадила, ніякого самовизначення у 1918 р. вона не зробила, тобто сотні тисяч, а то й мільйони складених жертв українських вояків за суверенність України в боротьбі з большевизмом протягом 34 років, — все це нідочого.

Цікавить нас, як би зареагував американський суддя, якби хтось із американських підданих чи котрийсь Дон Левін, що приїхав би з іншої країни, посмів зневажити честь американських вояків, що склали свої голови в арміях Вашінгтона за свободу Америки? Що зробив би він паскудникові за таке зневаження чести американських борців?

Провокативність діяльности деяких кіл супроти України й інших неросійських народів полягає в тому, що вони підмінюють справжні національні рухи саморобними цинічними фальсифікаціями. Коли б федералістичний рух серед українців виникнув із людей, що мали цивільну відвагу свої погляди захищати в умовах, в яких ми всі існували вісім-десять чи тридцять років в Україні і на еміграції, то українське громадянство, хоч і не погоджувалося б з такою політичною концепцією, очевидно, з цим явищем рахувалося б. Коли ж мовиться сьогодні про групу підставних „українців"-найманців, що зібрані Дон-Левіним за гроші, то, очевидно, жаден українець не може не трактувати такої групи людей інакше, як аґентуру російських імперіялістичних кіл. А до ворожої агентури таке й ставлення.

Ми б запитали пана суддю, як би, наприклад, на його думку зареагували наші сусіди поляки, коли б, скажімо, той самий Дон Левін заходився творити серед поляків групу політичних шарлатанів, які хотіли б на бажання Дон Левіна похоронити незалежність Польщі і включити її в склад Росії? Ми, мабуть, не помилимося в наших здогадах про те, як зареаґувала б польська опінія і як російські „демократи" — Мельгунови, Керенські й Дон-Левіни — закричали б про польський „сепаратизм" і „шовінізм".

Коли мовиться про моральність чи неморальність вчинку трьох молодиків проти дон-левінського „генерала", то аморальність цього вчинку спричинили самі панове Дон-Левіни й інші своїм прикладом.

Чи морально було з боку деяких „приватних" чинників викликати серед українства в усьому світі стан вийняткового обурення, підмінюючи українство перед зовнішнім світом фальсифікатом із кількох загримірованих під українців шарлатанів? Чи морально, наприклад, інспірувати при „Новому Русскому Слові" анонімову рептильку „Східняка", що має за мету спричинювати й розпалювати ворожнечу між „галичанами" й „східняками"?

Яким правом деякі „приватні" кола підмінюють українську політичну еміграцісю групкою політичних авантурників? Чим ці люди для українського народу прислужилися? Може, вони боролися в українських арміях проти большевиків? Може, вони мали цивільну відвагу боротися проти репатріяції тисяч наших людей на смерть і рятувати їх від цього зла? А, може, вони якийсь вклад робили в українське культурне життя на еміграції? Може, ми їх знаємо з опіки над українськими школами і т. д.? Ніхто й ніколи не бачив цих людей при українській роботі серед народу. Яким же правом цих людей деякі кола підсовують нам за наших репрезентантів?

Під ґрунтом цих подій є щось більше, ніж лежать на поверхні. Присуд американського суду зайвий раз показує, що політика певних кіл іде по лінії примусового й штучного насаджування українству й іншим неросійським народам ворожих їм політичних рухів із різного політичного й морального мотлоху. Хтось свідомо прагне того, щоб насаджувати в Україні штучний політичний рух, породити в ній боротьбу між табором визвольним і штучно створеним табором ренеґатів і чужинецьких авантурників. Іншими словами, прищепити бацилю затятої ворожнечі між українцями і росіянами як тут на еміграції, так і дома на батьківщині.

Вся акція дотеперішніх діячів американського комітету була обтяжена такою незручною політикою, через яку вони — й тільки вони — відповідальні за подію в Шляйсгаймі, як і за політичні пристрасті, так нестримно роздмухувані зі сторінок російської преси, а насамперед „Нового Русского Слова".

Справді доречна тут народня приповідка: візьмеш 10 гривнів — до в'язниці посадять, візьмеш мільйон — міністром зроблять. Цих трьох молодих, гарячих людей, що так наївно зареаґували на ренеґатську діяльність цього оперекового генерала, без потреби поставивши на карту по кілька років своєї молодости, — суд нещадно покарав, а надхненник акцій проти неросійських народів (підкреслюємо — проти цілих народів, проти інтересів антибольшевицької боротьби загалом), дивись, ще піде далі по щаблях службової драбини „приватних" кіл . . .

Ми глибоко певні, що в демократичному світі мусить існувати справедливість та співмірність кари до кожного злочину. А тому віримо, що відповідальність за теперішню колотнечу серед політичних національних еміграцій впаде на справжніх винуватців і інспіраторів цісї колотнечі, як і впаде відповідальність за спричинення громадянської війни в майбутньому.

Одностайний і стихійний протест українських емігрантів у всіх кінцях світу проти акцій російських імперіялістів і їхніх американських адораторів — це явище, з якого кожний вдумливий політичний діяч, а тим більше суддя мусить робити правильний висновок.

М. Жуківський

ПРО ДИСКУСІЇ І ПОЛЕМІКУ

— Залиши ті всі дискусії й полеміку! Три слова і два чужі слова! Хто це зрозуміє?

— Дискусія — це ж звичайнісінька виміна думок, словом або на письмі! А „полеміка" — це словна війна. Гадаю, що це всім зрозуміло.

— Так, але всі ті дискусії разом із язиковими війнами вже набридли читачам, які аж протестують листами до редакцій проти надто гострого тону тісї війни.

— Але ж люди люблять слухати, або читати, оті дискусійні війни.

— Це правда! Публіка любить приглядатися не тільки фізичній боротьбі. Ій подобається і духове змагання, але під умовою, що воно відбувається згідно з засадами „доброї гри"!

— Та на жаль, деколи оцей духовий двобій схожий на лайку, що її можна почути на базарі— І там збігаються люди, щоб бути свідками лайливого змагання— Може тут і причина, що дискусії та полеміки втішаються симпатіями слухачів та читачів—

— Не гадаю. Вірю, що більшості таки подобається чесно ведена виміна думок, подібно як усім подобатисяме двобій на шаблі, в якому обидва учасники б'ються згідно з спортовими та гоноровими засадами. Та воно, мабуть, легше „фер" бігати по грищі за копаним м'ячем, як стежити за думками противника та чесно відбивати його словні удари.

— Це вина нашого виховання. Вже в школі учні зачинають вести дискусії, але ж там майже неможливе явище, щоб учасники дискусії признавали комубудь рацію, крім себе самих. Воно навіть трохи й оправдане. Учень прочитав якусь книжку, або й кілька, та реферує свої осяги своїм товаришам, що не читали нічого в цій справі.—Тому то дуже рідко вдається учасникам дискусії змінити думку референта, який у хвилині реферату стоїть вище за своїх товаришів, бо більше читав.

— Не треба йти аж до школи— Я ще майже не стрічався з таким випадком, щоб автор докладу, або статті, признав слушність своїм противникам. Звичайно буває так, що після довгої дискусії доповідач без найменшої зміни повторяє все те, що сказав на початку реферату і зовсім не приймає нічого з того, про що говорили його противники. І якщо б ми оцінювали вартість дискусій тільки з тісї точки— то мусіли б визнати їхню цілковиту безкорисність. Та ми свято віримо, що навіть сам автор, у душі, признає дуже часто слушність своїм противникам, хоч і соромиться публічно до цього признатись. А щодо слухачів чи читачів— то вони напевно справедливо оцінюють думки висловлені в дискусії і підсміхаються з того завзятця, який не хоче признатися хочби до одніської помилки.

— Але направду високо освічені люди і добрі фахівці в своїх професіях ніколи не соромляться признатися до того, що хтось з дискутантів кинув жмут нового світла на проблему, що є предметом дискусії. Я хотів би вважати оцю їхню рису за єдину й правдиву ознаку їхньої науковости, бо наука шукає правди, а не самохвальби.

— Коли ми вже при правдивих учених, то не від речі було б згадати, як вони відповідають навіть на ті закиди своїх противників, які уважають заневірні. От хочби в такому стилі. „Мені здається, що високоповажаний пан професор д-р Величайло, може, в дечому трохи помиляється. Він вірно спостерігав, що вода зовсім википіла з горшка. Тут він має слушність, і то на сто відсотків. Але його внесок-заключення, немов би то плини не збільшували свого об'єму одночасно із збільшуванням їхньої температури— трохи неточне. Ми порадили б панові д-рові Величайлові повторити ще раз досвід, але дивитися на воду в горшку тоді, як вона зачинає кипіти, а не тоді, як вона вже википіла!

— Знаменито!—Я ще не чув такого тону в дискусії. Він кладе противника на лопатки і відбирає йому можність продовжувати свої нісенітниці та одночасно шанує нерви всіх присутніх.

— Як сам бачиш, такий спосіб дискусії дає кращий успіх за голосний крик, образливі слова, драматичні рухи руками чи мінами на обличчі. Вже учні в школі знали, що треба боятися і шанувати того вчителя, який не сердиться, тільки вміє задержати спокій.

— Кажуть, що хто надто виявляє свій гнів наверх, той не має слушности.

— Дуже часто так буває. Коли наш противник бачить наше вміння панувати над нервами— то він мимоволі признає нашу силу і зачинає нас боятися...і навіть у душі шанувати. Послуговуймося цим аргументом чемности і духової рівноваги . л. (л).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

До статті „мозольне і горде діло"

В 77 ч. „Свободи" появилася стаття д-ра Я. Падоха, в якій автор вичерпно з'ясував заслуги НТШ, як цілости, і її окремих членів для появи Енциклопедії Українознавства. Не признати цеї саможертвенної праці усіх авторів поодиноких розділів ЕУ, як також великого вкладу праці редакційної колегії не може ніхто, хто мав в руках цю, напевно найвартіснішу в останніх роках книгу.

Та коли йде про видавничо-адміністраційні справи ЕУ — автор статті допустився деяких недокладностей, які треба справити.

Видання ЕУ, якої матеріяли збіралися чи не від перших місяців по закінченні війни, розбивалося о брак в НТШ людей, які могли би перебрати на себе технічну сторінку. Господарська референтура НТШ призбирувала гроші, але все ж понад декілька тисяч ДМ не можна було з дуже скромних прибутків Товариства заощадити. Весною 1949 р. НТШ нав'язує переговори з Видавництвом „Молоде Життя", яке перебирає на себе видання ЕУ. Та і ця інституція не розпоряджала готівкою, яка ґарантувала б появу ЕУ, обчисленої тоді на 10 зошитів (2 книжки). Зате „Молоде Життя" диспонувало штабом співпрацівників і мережею пластових осередків у цілій Німеччині. Директор В-ва об'їхав весною і літом 1949 усі українські осередки. Вислід поїздок: ок. 800 передплатників, яких перші вплати позволяли розраховувати на успішне завершення ЕУ. Поява її перших зошитів приєднує як передплатників і тих скептиків, які не маючи в руках готової книжки, не хотіли рискувати вплатами. З черги той же директор В-ва об'їхав Бельґію, Англію і Францію, приєднавши в усіх тих країнах поважне число передплатників. В міжчасі почали діяти представники „Молодого Життя" в ЗДА і Канаді, які також в короткому часі звітували про поважні успіхи. Не можна теж не згадати, що ряд наших кооператив у таборах переселенців, призначило зі своїх зисків поважніші суми на друк ЕУ.

Після появи перших 5-ти зошитів Редакція ЕУ була змушена поширити об'єм книги до 15 зошитів, а крім того з технічних причин Редакція не могла доставити В-ву матеріялу дальших зошитів у їх порядковій черзі. Через те В-во „Молоде Життя" найшлося в поважних труднощах. Треба було передплатників переконати про потребу доплати за збільшення об'єму, знову задержка в доставі редакційного матеріялу збільшувала значно кошти продукції. Грозила катастрофа, бо тільки так можна б було назвати перервання видання ЕУ.

І тоді пластуни станули за своїм Видавництвом. На заклик директора „Молодого Життя" його курінь пластунів-сеньйорів ставить впродовж 2 тижнів до диспозиції В-ва 2,000 долярів. Ніхто не питає про відсотки, ніхто не думає про забезпечення. В-во переборює кризу і чергові зошити ЕУ появляються без зупинки зі сторони В-ва.

І коли сьогодні — перед появою останнього зошита ЕУ — пишеться про потребу останньої допомоги в формі запізненої (біс!!) передплати — то хіба треба згадати і про це В-во і його працівників, що перебравши на себе це велике діло, в повній самовідданості праці допроваджують його до кінця.

Не називаю тут імен — вони непотрібні. Але уважаю, що підкреслення факту, що видання Енциклопедії Українознавства — це заслуга пластового Видавництва „Молоде Життя" — є тільки конечним доповненням вичерпної статті д-ра Падоха.

Т. Л.
Шікаго, Іл.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаго, Ілл.

Фестіваль „Українського Артс Клюбу"

Недавно була вже в „Свободі" стаття про діяльність „Українського Артс Клюбу" в Шікаго. Ось декілька дальших відомостей про цю рухливу і корисну організацію.

Як було вже згадано, „Юкрейніен Артс Клаб", а по-нашому „Український Мистецький Клюб", це організація молодих американських громадян українського походження, що закінчили, або закінчують вищу освіту. Отже є це діти нашої „старої" еміграції.

Цей Клюб поставив собі за мету вивчати українську культуру та пропагувати її серед американців іншого національного походження; збирати фонди на стипендії для талановитої української студіюючої молоді, тієї, що народилась уже тут в Америці, і новоприбулої.

Засоби для цього: доходи з мистецьких та інших імпрез Клюбу і з добровільних пожертв від наших організацій та поодиноких осіб. Таких стипендій Клюб дав уже кілька, в тому дві для новоприбулих українських студентів.

Цього року, 12, квітня, о год. 8:15, в авдиторії Школи Шопена, при 2440 Вест Райс ст. відбудеться четвертий з черги Музичний Фестіваль Клюбу. Одною з мистецьких точок Фестівалю буде участь славного шведсько-американського хору з Шікаго, під орудою знаменитого диригента Г. Вілісма Нордіна, професора музики в Уітен Каледж, б. диригента Американської Юнії Шведських Співаків. Цей хор співатиме шведські народні пісні і твори шведських композиторів.

Цим хоче Клюб познайомити наших слухачів з музичною культурою інших національних груп Америки й одночасно зазнайомлювати ці групи з нашою.

Вибір цей раз впав на шведів тому, бо управа Клюбу виходила зі становища, що українців і шведів лучили і лучать приязні взаємини, почавши від світанку нашої історії аж до наших часів: від варягів-норманів, через політичні взаємини і посвоячення наших князів, Хмельницького, Мазепу, аж до найновіших наших визвольних змагань. Не треба доказувати, що, зокрема тепер, треба ці зв'язки поглиблювати і закріплювати.

Дальші точки Фестівалю такі: виступ п-ні Марти Гасвської, що відтворюватиме на фортепіяні композиції свого чоловіка і „Патетичну Сонату" Бетговена; сольо на струнному інструменті (басі) п. Івана Гримака, члена Клюбу; виступ новоствореного Жіночого Хору під орудою проф. Івана Барабаша. Цей хор співатиме чотири пісні. Одна з них, це присвята нашої „старої" еміграції — новоприбулим українцям.

Виступлять теж танцюристи, члени „Нової сцени", підготовлені до цього п. Осовським. „Нова сцена", це недавно заснована мистецька організація, члени якої головно новоприбулі. Під кінець Фестівалю буде ще мистецька несподіванка, що про неї довідасться публіка аж на цій імпрезі.

Після Фестівалю управа Клюбу запросить шведських гостей та наших громадян на маленьке прийняття до Союзового дому при Вестерн Евеню. Це дасть нагоду при особистій зустрічі за столом зробити зв'язки з нашими американсько-шведськими приятелями більш глибокими і більш тривкими.

Музичне оформлення і мистецьке керівництво програми Фестівалю, як і взагалі мистецької праці Клюбу, спочиває в руках невтомного проф. І. Барабаша, що хоч і не належить до наймолодших, ввесь свій вільний від професійних занять час присвячує праці Клюбу і громадській роботі взагалі. Загальне керівництво Фестивалю — в руках енергійної панни Марії Паньків, а бизнесова частина — в руках голови Клюбу п. Степана Любезного.

Тобу, з огляду на дотеперішні осяги, зрозуміло, що діяльність цього Клюбу здобуває собі щораз ширше признання серед українського й американського громадянства. Зокрема черговий Музичний Фестиваль, з огляду на свою різнородку програму, викликує велике зацікавлення.

Увесь чистий дохід з цієї імпрези теж призначений на стипендійний фонд Клюбу. Прохання про стипендії можуть вносити ці наші незаможні студенти, діти старої і нової еміграції, що закінчили вже два роки студій на університеті та виявили замітні успіхи в своїх студіях. Адреса Фонду: Scholarship and Education Board, 1242 N. Laramie Ave, Chicago 51, Ill. На цю адресу приймається теж добровільні датки від організацій та приватних осіб. Ніхто не повинен скупити датків на таку благородку ціль.

Студенти перших двох років студій можуть безплатно студіювати в високих школах. Ці управи цих шкіл дають теж поради, де можна знайти працю по 4 год. денно, щоб заробити на прожиток і на студії. Так роблять усі незаможні американські студенти.

Вкінці треба ще згадати, що „Артс Клаб" влаштував для своїх гленів та для українського громадянства взагалі 23. березня ц. р. Літературний Вечір у Союзовому домі. Д-р Олесь Бабій, наш відомий письменник, прочитав дуже цікаву доповідь про найновішу українську літературу — підсовєтську, на західньо-українських землях і на еміграції. Після доповіді п-ні Рома Дзюбинська і п. Рубчак продеклямували зразки поезій, що про них була мова в доповіді д-ра Бабія. В цій доповіді інтересна була особливо та частина, що в ній він насвітлював моральні (а також фізичні) тортури, що їх переживає український письменник під Совєтами, якщо він ще не зовсім затратив людських і національних почувань.

На вечорі виступав теж наш молодий надійний співак п. Василь Мельничин, тенор, що працюючи фізично, знаходить час і гроші на поглиблення своїх вокальних студій.

М. Подільський

Гамільтон, Онт.

В поклоні Шевченкові

Цього року українці Гамільтону, Онт., святкували роковини Тараса Шевченка інакше, як у минулих роках. Як і слід було, вони не відбували цих святкувань кожна установа окремо, а об'єднали свої сили і засоби— і в висліді Гамільтон вклонився Кобзареві гідно, велично та для учасників свята незабутньо.

Свято, що мало форму Шевченківського Концерту, очолив місцевий Комітет Українців Канади і з його почину взяли участь всі місцеві установи, при чому кожна з них намагалася вкласти свою найкращу частку. Окремий діловий комітет під проводом п. Бойка підготовив свято конкретно, складаючи програму, переговорюючи з диригентами та дбаючи про якість концерту і про рівне заступництво в його виконанні усіх установ. Вимагало це чимало заходів і праці, але великий задум спільного й репрезентативного свята найшов зрозуміння у всіх— і дав успіх.

Шевченківський Концерт відбувся в неділю 9. березня цр., отже якраз в день смерти Пророка в залі Православної Громади, в годині 3 поп. Сцена залі була незвичайна: на ній не було, як це здебільша буває, ні портрету, ні погруддя Шевченка, а стояв на всю височінь сцени Велит Пророк, тримаючи в руці рукопис і вітер зі степу, що тягнувся внизу, підвівав йому плаща. Поет-Велит дивився в залю,—крім квітів збоку не було нічого — але якраз тому враження було величезне. Саму постать Поета і оформлення сцени виконав відомий мистець Ю.Кодак, що живе в Гамільтоні і йому належиться повне признання.

Програма концерту складалася з вийнятком однієї точки, з самих творів Шевченка, оформлених відповідно деклляматорами, хорами та сольоспівом. Розпочав концерт збірний хор усіх установ під дир. Гр. Сапентова, такий великий, що не вмістився на сцені і мусів уставитись частинно перед нею і такий грімкий та глибокий своїм виконанням, що викликав змісця не тільки настрій, але в декого і сльозу. З чотирьох хорів (УНО під дир. І. Хама, чоловічий СУС та мішаний Прав. Громади — оба під дир. Гр. Санентова і чоловічий, СУМ-у під дириґентурою П. Шатинського) важко було б визначити найкращий: всі були добрі і менш більш рівнорядні і коли на хорові Прав. Громади було слідно довший вишкіл та вправні голоси, то хор СУМ-у робив враження своїм одностроєм та доброю батутою диригента, а хор УНО і СУС могли імпонувати спробою доволі тяжких хорових композицій. З деклямацій найкращою була Л. Малярівна, що напевно має талант, хоч іншим (п-і Федосюк, п. Романишин і п- ні Павчук) не можна відмовити запалу і змагання передати слова Поета якнайкраще.

Окреме місце у програмі мав молодий, але відомий уже співак-баритон Макар Сушко, що при акомпаніяменті Наталі Несторівської виконав три сольоспіви до слів Шевченка і арію Кармелюка з опери тієї ж назви. Голос Сушка стає все кращим і повнішим, на ньому є слід постійного вишколу, співак на дорозі до високої якости мистця. Не диво, що публіка вітала і не щадила йому оплесків.

У програмі була ще доповідь ред. А. Курдидика з Торонта, що не тримався втертих шабльонів, а з'ясував велич Кобзаря, як творця і формувача Української Нації.

Заключне слово, вказуючи на вартість спільної праці і дякуючи всім виконавцям, сказав голова місцевого Комітету Українців Канади в Гамільтоні, п. П. Божок, відомий громадський діяч цього міста.

Громадянство Гамільтону масово забило залю Православної Громади, ніби доказуючи, що час на малі національні свята, роблені досі кожною установою, минувся і що тільки спільна праця дає великі успіхи та находить загальну підтримку. Воно й дякувало скромному секретареві КУК, п. Олесеві Хомяку, душі всього свята, за те, що він найбільше позаходився коло нього та довів його до завершення. Культурна програмка і коло 50 дол. для Наук. Т-ва ім. Шевченка були черговими позитивами свята, за яке українському Гамільтонові можна погратулювати.

Один з приявних

НЕВИКОРИСТАНИЙ СПРОТИВ

(Докінчення зі сторони 2-ої)

Сходу і хто його знає, що творилося б сьогодні в найважливішій з стратегічного погляду частині большевицької Росії.

Ми знаємо, що в Казахстані ллється річками сьогодні народна кров, ми певні, що не одна тисяча українців і казахів знайдуть в катівнях НКВД большевицької Росії мученицький кінець, а коли б це повстання було вчасно підтримано, ті б мученики були б національними героями.

Згадуємо за це у зв'язку з фондами, що вже ухвалені Конґресом, а призначені на підтримку революційних рухів. Те, що сталося в Казахстані, вказує наглядно, як потрібна така підтримка та яку велику ролю відграває у спротиві Кремлеві український нарід, де він не жив би.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Чергові збори Товариства Укр. Нар. Дому від. 316, відбудуться в четвер, 10. квітня 1952 р., в Товариськім Домі 831 Джозеф Авеню о год. 8:00 ввечорі. Проситься усіх членів прибути на означений час. — П. Ковтун, гол.; В. Гнатків, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в п'ятницю 11. квітня 1952 р. о год. 8:00 ввечорі в Січовій Галі 506 — 18 Avenue Newark, N. J.

Проситься членів приходити на збори відділу і платити свої вкладки на зборах відділу. — А. Змий, предс.; Ю. Баранюк, секр.; П. Заболоцький, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. „Сокіл", від. 336, відбудуться в неділю, 13. квітня, о год. 1-ій пополудні, в Укр. Народнім Домі. Проситься членів прийти на збори, та вирівняти належні вкладки. — Управа.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146 повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 13. квітня о год. 1-ій попол. в Укр. Ам. Осередку 2965 Карпендер вул. Просимо членів прийти на збори і заплатити свої вкладки. На зборах буде поданий звіт Контрольної Комії. — П. Андрушків, секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що квартальні збори відбудуться тиждень скорше як звичайно, це є, в неділю 13. квітня о год. 2:00 попол. тому, що на третю неділю припадає Великдень. Взивається всіх членів прибути на ці збори, на яких Контрольна Комісія здасть квартальний звіт. Є теж інші дуже важні справи до полагодження. — Д. Рубаха, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Запорозька Січ, від. 75 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 13-го квітня, о год. 1-ій пополудні в УНДомі 4655 Мартин вул..

Всі, як один, прийдіть на збори, та вислухайте звіту Гол. Радного В. Дідика з Річних Нарад Головного Уряду УНСоюзу. — Г. Ясінський, голова; С. Здан, секр.; І. Слупецький, касир.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Бр. св. Василия Великого, від. 364, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. квітня, о год. 2-ій пополудні в Українськім Домі при 3161 E. 93 вулиці.

Маємо ще календарі — просимо розкупити, бо мусимо вислати належитість за них. Довгуючих членів просимо вирівняти свої вкладки, щоб не наражуватись на суспендування. — Гр. Кукіз, голова; Й. Стойка, рек. секр.; С. Крефт, кас.; Е. Вілецький, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.—Тов. Укр. Нар. Союзу, від. 292 повідомляє, що квартальні збори відбудуться в неділю, 13. квітня, о год. 1:30 пополудні в гали У. Н. Дому при 4655 Martin & Michigan Ave. На ці збори повинен прибути кожний член, бо гол. радний В. Дідик та гол. контрольор д-р Т. А. Кібзей здадуть звіти з річного засідання гол. уряду УНС, а крім того наш уряд має важні справи до полагодження, які без членів не можуть бути вирішені. Пригадуємо, що обов'язком кожного члена є дбати про розвій свого відділу, та платити на час свої вкладки. — І. Форись, предс.; М. Ґузиляк, кас.; П. Кізель, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла від. 102 відбудуться в неділю, 13. квітня зараз по другій і третій Сл. Божій в галі церковній 2280 W. 7th. — Г. Голубець, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Повідомляємо членів Тов. ім. І. Франка, від. 334, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. квітня, в У. Н. Домі, в год. 1. пополудні. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важна справа до рішення. — М. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. секр. І. Жук, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379; повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, дня 13. квітня в Союзовій залі, під ч. 845 N. Western Avenue о год. 12:30 попол. Проситься членів прийти на час і вирівняти свої залеглости, бо в противному разі будуть суспендовані. Суспендовані члени, як прийдуть і вирівняють свої залеглості, то будуть наново прийняті. — Г. Бобик, прдс.; Н. Севчишак, кас.; М. Семків, секретар.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 12. квітня в год. 7:30 ввечорі, в параф. галі, 4950 So. Pauline St. Всі члени мають обовязково явитися. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглі довги. — Г. Гарасим, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — З огляду, що місячні збори Тов. Т. Шевченка, від. 252 припадають на 20. квітня, на день Великодня, тому збори відбудуться в неділю, 13. квітня, о 12-ій год. в полудне у салі при 2250 В. Кортез вул. Проситься всіх членів прийти. — І. Мегас, предс.; Д. Когут, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ІВАН ДУЧИНСЬКИЙ, мол., що був важко поранений в II. Світовій війні, умер 7-го квітня 1952. Був членом від. 8, Тов. Подільська Січ, в Йонкерс, Н. Й. Родився в Йонкерс, Н. Й., в1915 р. Покійний полишив у смутку батька Михайла, маму Марію, брата Михайла і сестру Маріянну. Похорон відбудеться в середу рано, 9-го квітня з похоронного заведення до укр. катол. церкви св. Михаїла. Проситься членів взяти численну участь в похороні. — В. И. П.!

В. Мандзій, секр.

ТАРЗАН, ч. 2806. Зброя досяжна.

„Що таке Тарзане?" — питався Дарнот. „Отаму піддав думку, щоб я оглянув найближчу кімнату" — роздумував Тарзан. „Я дивуюся, чому?"

„Що ти сподієшся найти?", допитував Дарнот. — „Я не знаю", відповів Тарзан. „Я тільки йду за радою Отаму".

„Зброя!" — крикнув Дарнот. „Мусить бути арсенал Геси-Герійців!"

„І наша зброя!" — вказував Тарзан — „висить між ними! Тепер я розумію, про що думав Отаму."